

TUDOMÁNYHALAD

Melegebb lett a tél?

Allandóan kapunk értesítéseket az európai országokból, hogy a tél sokkal enyhébb lett, mint régebben volt. Valóban az ideai tél sok rendellenességet mutat. Sokkal melegebb volt az átlagosnál, aminek különösen a szegény ember örült, hiszen a tűzifa és általában a tüzelőkérdés Magyarország egyik súlyos problémája. Ezenkívül a néhány foknyi meleg, néhány napsugaras hét a szigorú télben nemcsak a szegény ember gondját és közérzetét enyhíti és javítja, hanem az állam költségvetését is, mert nem kell annyi fát behozatnia külföldről. Reméljük azonban, hogy a Felvidék fokozatos bekapcsolásával mindinkább megszabadulunk ettől a gondtól, mint ahogy megszabadultunk a só gondjától is.

Nem érdektelen azonban, ha ettől függetlenül megnézzük, hogy mi igaz ebből a „melegedésből”. Tulajdonképpen nem is mifelénk vették észre a melegedést, hanem az északi tájakon. Így a norvég időjárás kutatók megállapítása szerint a Spitzbergákon az utóbbi 20 év alatt a téli hónapok átlagosan 7 fokkal melegebbek voltak. Ennek következtében a gleccserek visszavonultak és a Barents-tenger eljegesedése csökkent. A legérdekesebb az, hogy azok a madárfajok, amelyek a hideg időjárás beálltával majdnem kivétel nélkül délre vonultak, ma már jórészt áttelelhetnek e szigeteken.

Ugyanakkor megfigyelték azt is, hogy a Golf-áram, amelynek Európa oly sokat köszönhet, mert hiszen meleg vizével fűti a partmenti területeket, átlagosan 5 fokkal melegebb volt, mint máskülönben.

Még egy másik változás is tapasztalható. Télen a szeleket egyrészt Oroszország felől — ez a ritkább eset és ez a maga hűvösségével meg is marad —, másrészt az Izland-környéki tengerek vidékéről kaptuk. Hogy ezek a levegőtömegek hidegek voltak, az természetes. Érdekes, hogy az utóbbi években a téli levegőtömegek nem az északi Atlanti-óceáni területekről, hanem inkább az

Angliától és Franciaországtól nyugatra eső óceáni területek felől jönnek, ahol ezek a levegőtömegek a Golf-áram hatása miatt aránylag melegek.

Hogy a tengeri levegőtömegek változása miatt következett be, az egyelőre rejtély. Mindenesetre kívánjuk, hogy a norvég kutatóknak az a jóslása, hogy 30 évig fog tartani ez a melegedés, beválják, mert a mi mezőgazdasági termelésünk számára ez kétségtelen előnyös lesz.

Egy holland expedíció érdekes élményei

Embervadászaton a felső Rokannál.

A holland-indiai gyarmati újság érdekes közléseket ad Maaten holland utazó expedíciójának eredményeiről, amely Pasirpengarajánból kiindulva, a felső Rokan-területen keresztül Szumatra keleti partjáig vezetett. Van den Maaten úgy hiszi, hogy sikerült neki egy, a pigmeusokhoz hasonló, eddig ismeretlen, nagyon alacsony fejlődési fokon álló emberi fajt felfedezni, mely nézete szerint átmenet az ember és a majom között.

„Expedícióm elején — írja Maaten — hallottam ezekről a titokzatos lényekről beszélni, kiket az emberek „Orang Letjo“-nak (beszélő kis embereknek) neveznek. További kérdezősködés után elmagyarázták, hogy egy bizonyos fajta majomról van szó; kinézésük és életük majdnem olyan, mint az embereké és egymás között tagolatlan nyelven beszélnek. Azt állítják az emberek, hogy ezeket nemcsak hallomásból tudják, hanem saját maguk látták őket. Az „Orang Letjokat“ így írják le: Testük szőrtelen. Ahol hajzat van, az világos színű, mint az embereknél. A fejükön levő haj vörösesbarna és szabadon lóg. Karjaik hosszúak, testük olyan, mint egy 12—13 éves gyermeké. Nagy fogaik kifelé állnak. Homlokuk hátraszökik, az álluk pedig teljesen hiányzik.

Az „Orang Letjo“ sohasem jár magában, hanem mindig négyes-ötös csoportokban. Félénkek és az ember köze-

ledtére elmenekülnek. Valószínűleg barlangokban laknak. Hiányoznak a legkezdetlegesebb szerszámaik és eszközeik is. Maaten abba a ritka helyzetbe jutott, hogy megfigyelhette őket, amint egy kis folyó felső folyásánál halat fogtak. A vízben gázolva, kézzel fogták a halakat és felforgatták a folyó medrében levő köveket is, hogy az alattuk levő kagylós állatokat megfogják.

Maaten úgy gondolja, hogy az „Orang Letjo“-k száma nem nagy. Egy tapasztalt bennszülött vadász, Teungkose Soetan, a Rambahi régens atyja ígérte Maatennak, hogy lő neki egy „Orang Letjo“-t. (Élve elfogni lehetetlen.) Csak akkor lehet majd eldönteni, hogy valóban átmeneti lényekről van-e szó ember és majom között.

Szarvas László Magyar Történetéből

Felelős szerkesztő: Hankiss János. — Felelős kiadó: Milleker Rezső.

30.571. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. Budapest, Múzeum-körút 6. (F.: Thiering Richárd.)